

Правові засади скасування

рішень місцевих адміністративних судів через порушення норм процесуального права

І. В. Діордіца

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Академії праці і соціальних відносин ФПУ

Статтю присвячено дослідженню проблем практики застосування адміністративними судами норм процесуального права при вирішенні публічно-правових спорів.

Ключові слова: адміністративний суд, адміністративне судочинство, скасування судового рішення, ухвала суду.

Статья посвящена исследованию проблем практики применения административными судами норм процессуального права при решении публично-правовых споров.

Ключевые слова: административный суд, административное судопроизводство, отмена судебного решения, определение суда.

The Article is devoted research of practice application of norms of judicial right administrative courts at a decision in public of legal disputes.

Keywords: administrative court, administrative proceedings, abolition of court decision, court ruling.

Адміністративно-процесуальні норми – це встановлені або санкціоновані державою обов’язкові правила, відповідно до яких регламентується порядок вирішення адміністративних справ та порядок реалізації матеріальних норм адміністративного права.

Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС України) є спеціальним законом, який регулює правовідносини у сфері здійснення правосуддя у справах публічно-правового характеру. Він визначає найбільш важливі елементи судочинства, зокрема такі, як юрисдикцію, повноваження адміністративних судів щодо розгляду адміністративних справ, порядок звернення до адміністративних судів та порядок здійснення адміністративного судочинства.

Актуальність дослідження є беззаперечною, зокрема, з тих підстав, що за результатами аналізу судових рішень апеляційних адміністративних судів встановлено наступне: 1) за результатами апеляційного перегляду скасовано понад 20% рішень судів першої інстанції; 2) з цієї кількості понад 5% скасовано з причин порушення процесуального законодавства.

Нині проблематика щодо реалізації адміністративно-процесуальних норм адміністративними судами стала предметом дослідження низки учених-адміністративістів і практиків, зокрема, таких, як С. В. Ківалов [1, с. 5-15], Р. О. Куйбіда [2], О. М. Пасенюк [3], В. Г. Перепелюк [4], А. В. Руденко [5] та ін. Однак із систематичним виникненням нових підстав для правозастосування у сфері публічно-правових відносин, формуванням (певною мірою) суперечливої судової практики в адміністративному судочинстві постають і нові виклики, що потребують невідкладного вирішення.

Метою цього дослідження є виокремлення проблемних та спірних питань за-

стосування КАС України, що стали причинами скасування рішень судів першої інстанції в результаті їх перегляду в апеляційному порядку.

Висвітлюючи судову практику апеляційних адміністративних судів, зауважимо, що ними найчастіше скасовувались ухвали суду першої інстанції про залишення позовної заяви без розгляду, відповідно до ст. 100 КАС України. Зазначена практика сформувалася, зокрема, з таких підстав.

Так, нормами статті 100 КАС України визначено, що адміністративний позов, поданий після закінчення строків, установлених законом, залишається без розгляду, якщо суд за заявою особи, яка його подала, не знайде підстав для поновлення строку, про що постановляється ухвала.

Строки звернення до адміністративного суду встановлені ст. 99 КАС України, ч.1 якої передбачено, що адміністративний позов може бути подано в межах строку звернення до адміністративного суду, встановленого цим кодексом або іншими законами. Ця норма є аналогією норм матеріального права, а строки – альтернативні, оскільки можуть бути передбачені іншими законами. Частиною 3 наведеної статті визначено, що для захисту прав, свобод та інтересів особи цим Кодексом та іншими законами можуть встановлюватися інші строки для звернення до адміністративного суду, які, якщо не встановлено інше, обчислюються з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів

До прикладу апеляційним адміністративним судом скасовано ухвалу суду першої інстанції про залишення без розгляду у адміністративній справі № 2-а-24/11/0227 за позовом БАТ до Крижанівської сільської ради, третя особа ТОВ про визнання протиправним та нечин-

ним рішення та зобов'язання вчинити певні дії [6].

При дослідженні адміністративного позову судом апеляційної інстанції встановлено, що предметом позову є рішення органу місцевого самоврядування. Таким чином, на такі вимоги не може поширюватись позовна давність, встановлена КАС України, а наявність або відсутність об'єкта порушеного права у позивача (порушення права власності або іншого речового права) вирішується судом під час розгляду справи по суті.

Апеляційним судом вказано, що до даного адміністративного позову застосовуються норми Цивільного кодексу України. Так, відповідно до пункту 4 частини 1 статті 268 ЦК України на вимогу власника або іншої особи про визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, яким порушено його право власності або інше речове право, не поширюється позовна давність.

У свою чергу, суд першої інстанції при прийнятті рішення керувався приписами ч. 2 ст. 99 КАС України, згідно з якими для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів. Наведене слугувало підставою для залишення адміністративного позову без розгляду, тому що у даному випадку суди першої інстанції посилались на ст. 100 КАС України, якою передбачено наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду.

Однак, враховуючи норми Цивільного кодексу України, апеляційним судом скасовано ухвалу про залишення позовної заяви без розгляду, а справу направлено

до суду першої інстанції для продовження розгляду справи.

Окрім того, серед причин скасування апеляційними адміністративними судами ухвал судів першої інстанції про залишення позовної заяви без розгляду, варто зазначити те, що останніми не приймалось процесуальних рішень про вирішення клопотання про поновлення строку звернення до суду.

Відповідно до частини 2 статті 102 КАС України, питання про поновлення чи продовження пропущеного строку суд вирішує з повідомленням осіб, які беруть участь у справі. Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені, не перешкоджає розгляду клопотання. З аналізу наведеної норми вбачається, що розгляд зазначеного клопотання вирішується у відкритому судовому засіданні, за наслідками якого суд постановляє відповідну ухвалу.

Зокрема, при дослідженні матеріалів адміністративної справи №2а/0270/1095/11 за позовом особи до Вінницької районної державної адміністрації про визнання незаконним та скасування розпорядження [7], колегією суддів апеляційного суду встановлено наявність клопотання про поновлення строку звернення до суду. Окрім того, адміністративна справа не містила ухвали суду, прийнятої за наслідками розгляду клопотання про поновлення строку звернення до суду, як того вимагають норми ст. 102 КАС України [8].

Таким чином, враховуючи те, що клопотання про поновлення строку звернення до суду в порядку, передбаченому законом, не розглядалось, процесуальне рішення про відмову в поновленні строку не приймалось, суд першої інстанції передчасно застосував наслідки, передбачені ст. 100 КАС України, згідно з якою адміністративний позов, поданий після закінчення строків, установлених законом, залишається без розгляду,

якщо суд за заявою особи, яка його подала, не знайде підстав для поновлення строку, про що постановляється ухвала.

За таких обставин суд апеляційної інстанції ухвалу суду про залишення позовної заяви без розгляду скасовував та постановив ухвалу, якою справу направлено до суду першої інстанції для розгляду питання про поновлення строку звернення до суду.

Серед причин, які стали підставою для скасування рішень судів першої інстанції, можливо виділити неправильне застосування останніми ст. 128 (наслідки неприбуття в судові засідання особи, яка бере участь у справі) та ст. 155 (залишення позовної заяви без розгляду) КАС України.

Зі змісту статей 128, 155 КАС України випливає, що необхідною умовою для залишення позовної заяви без розгляду є повторність неприбуття позивача, належним чином повідомленого про дату, час та місце судового розгляду, без поважних причин або без повідомлення ним про причини неприбуття та без його заяви про розгляд справи за його відсутності.

Повторною є друга поспіль неявка позивача, за умови, що він обидва рази був належним чином повідомлений про час і місце розгляду справи. Таким чином, у наведеному випадку судами першої інстанції неправильно тлумачаться та застосовуються норми ст. ст. 128 та 155 КАС України.

Так, чинне законодавство містить норми, які регламентують порядок надіслання та повідомлення учасників судового процесу про дату, час та місце розгляду справи.

Відповідно до частини 3 статті 33 КАС України, судовий виклик або судове повідомлення осіб, які беруть участь у справі, свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів здійснюється рекомендова-

ною кореспонденцією (листом, телеграмою), кур'єром із зворотною розпискою за адресами, вказаними цими особами, або шляхом надсилання тексту повістки, складеного відповідно до статті 34 цього Кодексу факсимільним повідомленням (факсом, телефаксом), електронною поштою, телефонограмою, опублікування у друкованому засобі масової інформації. Також, відповідно до п. 1 Правил надання послуг поштового зв'язку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 270 від 05.03.2009 (надалі Правила № 270), рекомендоване поштове відправлення – це реєстрований лист, поштова картка, бандероль, секограма, дрібний пакет, мішок «М», які приймаються для пересилання без оцінки відправником вартості його вкладення.

Згідно з пунктом 17 Правил № 270, рекомендовані поштові картки, листи та бандеролі з позначкою «Вручити особисто», рекомендовані листи з позначкою «Судова повістка» приймаються для пересилання лише з рекомендованим повідомленням про їх вручення.

Окрім того, пунктами 99, 106 Правил № 270 встановлюють особливості доставки, вручення, а також повернення повідомлення про вручення поштового відправлення внутрішнього рекомендованого листа з позначкою «Судова повістка» за зворотною адресою. Таким чином, матеріали адміністративної справи повинні містити докази вручення позивачеві або його представнику повідомлення про дату, час та місце проведення судового засідання.

Судами першої інстанції залишались без розгляду позовні заяви у зв'язку з повторною неявкою позивача чи його представника у судові засідання. Зокрема, судом першої інстанції залишено без розгляду позовну заяву в адміністративній справі № 2-а-855/10/2211 за позовом фізичної особи до Рівненського місько-

го виконавчого комітету про встановлення юридичного факту [9]. Приймаючи ухвалу, суд мотивував своє рішення тим, що позивач черговий раз не прибув у судові засідання без поважних причин та без повідомлення про причини неявки, хоча про дату, час та місце розгляду справи був повідомлений належним чином.

Однак у вказаних випадках колегією суддів при дослідженні матеріалів адміністративної справи встановлювався факт відсутності доказів направлення та вручення позивачу повісток про виклик до суду, тому суд апеляційної інстанції скасовував дані рішення, а справу направляв до суду першої інстанції для продовження розгляду.

У наведених прикладах судами першої інстанції порушувались норми процесуального права при прийнятті рішень про залишення позовних заяв без розгляду. Тому апеляційним адміністративним судом вказані ухвали скасовувались, а справи направлялись для продовження розгляду.

Однією із причин скасування судових рішень є неправильне застосування судами першої інстанції процесуальних строків, встановлених іншими законами.

Так, відповідно до частини 3 статті 99 КАС України для захисту прав, свобод та інтересів особи цим Кодексом та іншими законами можуть встановлюватися інші строки для звернення до адміністративного суду, які, якщо не встановлено інше, обчислюються з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Отже, КАС України передбачає можливість встановлення іншими законами спеціальних строків звернення до адміністративного суду, а також спеціального порядку обчислення таких строків. Такі спеціальні строки мають перевагу в застосуванні порівняно із загальним стро-

ком звернення до адміністративного суду, визначеним ч. 2 ст. 99 цього Кодексу, а також скороченими строками, визначеними, зокрема, ч.ч. 4 та 5 цієї ж статті.

З 1 січня 2011 року набув чинності Податковий кодекс України (п. 1 розділу ХІХ «Прикінцеві положення» зазначеного Кодексу).

Тому з урахуванням викладеного приписи пункту 56.18 статті 56 Податкового кодексу України є нормою, що регулює питання застосування строків звернення до адміністративного суду з позовами про визнання протиправними податкових повідомлень-рішень.

За таких обставин строк для звернення платника податків із позовом до адміністративного суду становить 1095 днів і обчислюється з дня отримання платником податків рішення, що оскаржено (зазначена позиція викладена у листі Вищого адміністративного суду України №203/11/13-11 від 10.02.2011).

Одним із прикладів слугує адміністративна справа № 2270/4867/11 за позовом ФОП до Хмельницької МДПІ про скасування рішення про застосування штрафних санкцій.

При прийнятті ухвали про залишення позовної заяви без розгляду суд першої інстанції зазначив, що позивачем без поважних причин пропущено місячний строк звернення до суду, при цьому посилався на статті 99, 100 КАС України, якими визначено строк подання адміністративного позову та наслідки його пропущення [10].

Апеляційний суд, аналізуючи вищевикладені положення КАС України та Податкового кодексу України, скасовував ухвали суду першої інстанції про залишення позовних заяв без розгляду, а справи направляв до суду першої інстанції для продовження розгляду [11].

Верховною Радою України 2 грудня 2010 року прийнято Закон України

№ 2756-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України», який набрав чинності з 1 січня 2011 року.

Зазначеним Законом КАС України доповнено статтею 183³, що регулює особливості провадження у справах за зверненням органів державної податкової служби при здійсненні ними передбачених законом повноважень на підставі подання таких органів.

Водночас, статтею 183³ КАС України не передбачено спеціальних наслідків пропущення строків звернення до суду, визначених цією нормою. Тому недотримання заявником строків звернення до суду, визначених статтею 183³ КАС України, тягне за собою застосування приписів ст. 100 КАС України. З урахуванням викладеного, подання податкового органу, внесені після закінчення строків, установлених ст. 183³ КАС України, залишається без розгляду (дана позиція зазначена у п. 7 листа ВАСУ №149/11/13-11 від 02.02.11).

Прикладом неправильного застосування вказаних норм може бути адміністративна справа №2а/2470/396/11 за поданням органу державної податкової служби, у порядку ст. 183³ КАС України, про надання дозволу на погашення податкового боргу за рахунок майна, що перебуває у податковій заставі. Суд першої інстанції, встановивши, що позовну заяву подано поза межами строку звернення до суду, постановив ухвалу про повернення подання заявнику на підставі ч. 3 ст. 183³ КАС України, яка визначає, що подання подається до суду першої інстанції протягом двадцяти чотирьох годин з моменту встановлення обставин, що зумовлюють звернення до суду [12].

Враховуючи статтю 183³ КАС України, суд апеляційної інстанції встановив,

що судом першої інстанції неправильно застосовано норми процесуального законодавства, якими слід було керуватись при вирішенні даного спору [13].

За таких обставин судом апеляційної інстанції скасовано ухвалу про повернення подання, а справу направлено до суду першої інстанції для продовження розгляду.

Окрім зазначених вище причин скасування рішень, у практиці апеляційних адміністративних судів встановлені випадки, коли судами першої інстанції при вирішенні адміністративних справ неправильно визначалася їх підсудність.

Так, частиною 1 статті 17 КАС України визначено, що юрисдикція адміністративних судів поширюється на правовідносини, які виникають у зв'язку зі здійсненням суб'єктом владних повноважень владних управлінських функцій, а також у зв'язку з публічним формуванням суб'єкта владних повноважень шляхом виборів або референдуму.

Враховуючи викладене, спори щодо правомірності рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування у земельних спорах фізичних чи юридичних осіб з органом місцевого самоврядування як суб'єктом владних повноважень, пов'язані з оскарженням його рішень, дій чи бездіяльності належать до компетенції адміністративних судів України.

Відповідно до ч. 1 ст. 143 Конституції України, територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування вирішують, окрім передбачених в Основному Законі України, й інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції.

Рішенням Конституційного Суду України у справі № 1-6/2010 від 01.04.2010 за конституційним поданням Вищого ад-

міністративного суду України щодо офіційного тлумачення положень ч. 1 ст. 143 Конституції України, пунктів «а», «б», «в» Земельного кодексу України, п. 1 ч. 1 ст. 17 КАС України вирішено, що положення п. 1 ч. 1 статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України стосовно поширення компетенції адміністративних судів на «спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності» слід розуміти так, що до публічно-правових спорів, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів, належать і земельні спори фізичних чи юридичних осіб з органом місцевого самоврядування як суб'єктом владних повноважень, пов'язані з оскарженням його рішень, дій чи бездіяльності.

Цим же рішенням Конституційний Суд визначив, що положення частини першої статті 143 Конституції України, згідно з якими територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування «вирішують інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції», тому при вирішенні цих питань органи місцевого самоврядування діють як суб'єкти владних повноважень. У свою чергу, положення пунктів «а», «б», «в», «г» статті 12 Земельного кодексу України у частині повноважень сільських, селищних, міських рад відповідно до цього кодексу вирішувати питання розпорядження землями територіальних громад, передачі земельних ділянок комунальної власності у власність громадян та юридичних осіб, надання земельних ділянок у користування із земель комунальної власності, вилучення земельних ділянок із земель комунальної власності треба розуміти так, що при вирішенні таких

питань ці ради діють як суб'єкти владних повноважень.

За Конституцією України і законами України публічно-правові спори в Україні розглядають і вирішують Конституційний Суд України, суди загальної юрисдикції в порядку кримінального та адміністративного судочинства (ст. ст. 13, 15 Закону України «Про Конституційний Суд України», ст. 17 КАС України).

З урахуванням зазначених вище норм, в апеляційній практиці наявні випадки скасування ухвал суду першої інстанції.

Зокрема, як приклад порушення зазначених норм можна навести адміністративну справу №2-а-2167/10/0211 за позовом особи до органів місцевого самоврядування про визнання протиправними та скасування рішень останніх. Суду першої інстанції своїми ухвалами закривали провадження у справах на підставі п.1 ч.1 ст. 157 КАС України, якою передбачено, що суд закриває провадження у справі, якщо справу не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства. Суд першої інстанції своєю ухвалою закрив провадження у справі на підставі п.1 ч.1 ст. 157 КАС України, якою передбачено, що суд закриває провадження у справі, якщо справу не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства [14].

Обґрунтовуючи необхідність закриття провадження у справі, суд першої інстанції виходив з того, що даний спір не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства, оскільки позивачі оспорюють правомірність дій та рішень органів місцевого самоврядування, пов'язаних із земельними спорами. Відтак, суд першої інстанції дійшов хибного висновку про те, що позовні заяви повинні розглядатись у порядку господарського або цивільного судочинства.

За таких обставин апеляційним судом ухвали про закриття провадження

у таких справах скасовувались, а справи направлялись до суду першої інстанції для продовження розгляду [15].

Аналізуючи причини скасування апеляційними адміністративними судами рішень, також встановлено, що однією із них є недостатність доказової бази та невідповідність висновків суду обставинам справи, в результаті цього судом апеляційної інстанції рішення судів першої інстанції скасовувались, а справи направлялись до суду першої інстанції для продовження розгляду, згідно з п. 3 ч. 1 ст. 199 КАС України. До прикладу, за такими підставами скасовані рішення у справах за позовами органів державної податкової служби про визнання недійсних угод.

Так, відповідно до Закону України «Про державну податкову службу в Україні» органи державної податкової служби, можуть на підставі п. 11 ст. 10 звертатися до судів з позовами до підприємств, установ, організацій та громадян про визнання угод недійсними і стягнення в доход держави коштів, одержаних ними за такими угодами.

Слід зазначити, що умовою для визнання недійсним правочину, на підставі ст. ст. 207, 208 Господарського кодексу України, який суперечить інтересам держави та суспільства, є встановлення умислу в діях осіб, що уклали такий правочин. При цьому носіями протиправного умислу юридичних осіб – сторін такого правочину є посадові особи цих юридичних осіб. Відповідні обставини повинні бути відображені в мотивувальній частині судового рішення про визнання недійсним правочину як такого, що вчинений юридичними особами із метою, яка завідомо суперечить інтересам держави та суспільства.

Згідно з частиною першою статті 207 цього Кодексу, який набрав чинності 01.01.2004 р., господарське зобов'язання,

що не відповідає вимогам закону, або вчинено з метою, яка завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, або укладено учасниками господарських відносин з порушенням хоча б одним з них господарської компетенції (спеціальної правосуб'єктності), може бути на вимогу однієї із сторін, або відповідного органу державної влади визнано судом недійсним повністю або в частині.

Санкції застосовуються за вчинення правочину з метою, яка завідомо суперечить інтересам держави і суспільства. Разом з тим, за змістом частини першої статті 208 Господарського кодексу України, застосування цих санкцій можливе лише в разі виконання правочину хоча б однією стороною.

Санкції, встановлені цією нормою, не можуть застосовуватися за сам факт несплати податків (зборів, інших обов'язкових платежів) однією зі сторін договору. За таких обставин правопорушенням є несплата податків, а не вчинення правочину. Для застосування санкцій, передбачених частиною першою статті 208 Господарського кодексу України, необхідним є наявність умислу на укладення угоди з метою, яка завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, наприклад, вчинення удаваного правочину з метою приховання ухилення від сплати податків.

Частиною першою статті 208 цього Кодексу передбачено застосування санкцій лише судом. Це правило відповідає нормі статті 41 Конституції України, згідно з якою конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом.

Оскільки санкції, передбачені частиною першою статті 208 Господарського кодексу України, є конфіскаційними, стягуються за рішенням суду в доход держави за порушення правил здійснення

господарської діяльності, то такі санкції не є цивільно-правовими, а адміністративно-господарськими, як такі, що відповідають визначенню частини першої ст. 238 Господарського кодексу та можуть застосовуватись лише протягом строків, встановлених ст. 250 цього кодексу.

Так, апеляційними адміністративними судами, з урахуванням наведених вище правових норм, скасовано низку рішень господарських судів про закриття провадження у справі.

Прикладом слугує справа № 1/26/5027 за позовом органу державної податкової служби до ВАТ та ТОВ про визнання договору недійсним. Закриваючи провадження у справі в частині визнання договору недійсним та відмовляючи в задоволенні позовних вимог про стягнення в дохід держави санкцій, суд I інстанції виходив з того, що позивачем не надано достатніх доказів, які б давали підстави для застосування правових наслідків, передбачених ч. 1 ст. 207 ГК України, та стягнення з відповідача коштів. Закриваючи провадження щодо частини позовних вимог, суд I інстанції зазначив, що нікчемний договір не може бути предметом спору, тобто не може бути визнаний недійсним у судовому порядку [16].

Таким чином судом першої інстанції зроблено невірні висновки щодо нікчемності укладеного відповідачами правочину, оскільки за умови недоведеності мети відповідачів при укладенні даного договору, яка б завідомо суперечила інтересам держави і суспільства, визнання цього правочину нікчемним не може мати місце. Окрім того, колегією суддів апеляційного суду встановлено, що матеріали справи не містили достатніх доказів, які б указували на недійсність укладеної угоди та в суду відсутні підстави для застосування конфіскаційних санкцій, що передбачені ст. 208 ГК України [17].

Разом з тим, вирішуючи спір, суд першої інстанції припускався процесуальних порушень, а саме не враховував приписи ст. 158 КАС України.

Так, відповідно до цієї статті судові рішення, яким суд вирішує спір по суті, викладається у формі постанови (ч. 1 ст. 158 КАС України). Судове рішення, яким суд зупиняє чи закриває провадження у справі, залишає позовну заяву без розгляду або приймає рішення щодо інших процесуальних дій, клопотань, викладається у формі ухвали (ч. 2 ст. 158 КАС України).

За таких обставин апеляційним адміністративним судом рішення про закриття провадження скасовувались, а справи направлялись для подальшого розгляду до господарських судів.

Підсумовуючи викладене, констатуємо, що рішення судів першої інстанції переважно скасовуються з підстав неправильного застосування норм, які регулюють строки звернення до суду.

Отже, крім своєчасності розгляду та розв'язання адміністративних справ, значення процесуальних строків полягає ще й у тому, що з одного боку, їх дотримання є важливим засобом впливу на несумлінних учасників адміністративного процесу, котрі своїми діями чи бездіяльністю перешкоджають своєчасному та правильному вирішенню справи, а з іншого – покликані забезпечувати стійкість, ясність і визначеність правовідносин сторін, а цим самим і послідовне втілення в життя принципу реальності та гарантування суб'єктивних прав.

Результати нашого дослідження можуть слугувати у виробленні однакової судової практики при застосуванні адміністративного процесуального законодавства, і, таким чином, сприяти оперативності та ефективності розгляду справ, підвищувати рівень захищеності прав і свобод громадян.

Список використаної літератури

1. Ківалов С. В. Основні питання щодо удосконалення Кодексу адміністративного судочинства України / С. В. Ківалов // Наукові праці Одеської національної юридичної академії. Т. 5. – О.: Юридична література, 2008. – С. 5-15.
2. Куйбіда Р. О. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практ. коментар // За заг. ред. Р. О. Куйбіди (вид. друге, допов.). – К.: Юстініан, 2009. – 976 с.
3. Перепелюк В. Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики // В. Г. Перепелюк. – К.: Конус-Ю, 2007. – 272 с.
4. Руденко А. В. Адміністративне судочинство: становлення та здійснення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Руденко Артем Валерійович. – Х.: Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, 2006. – 209 с.
5. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики // За заг. ред. О. М. Пасенюка. – К.: Істина, 2007. – 608 с.
6. Ухвала Вінницького апеляційного адміністративного суду від 19.04.2011, справа № 2-а-24/11/0227 [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
7. Ухвала Вінницького окружного адміністративного суду від 11.03.2011, справа № 2а/0270/1095/11 [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
8. Ухвала Вінницького апеляційного адміністративного суду від 19.05.2011, справа № 2а/0270/1095/11 [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
9. Ухвала Вінницького апеляційного адміністративного суду від 07.04.2011, справа № 2-а-855/10/2211 [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
10. Ухвала Хмельницького окружного адміністративного суду від 22.04.2011, справа № 2270/4867/11 [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
11. Ухвала Вінницького апеляційного адміністративного суду від 29.06.2011, справа № 2270/4867/11 [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
12. Ухвала від 16.02.2011, справа № 2а/2470/396/11 // Архів Чернівецького окружного адміністративного суду за 2011 рік.
13. Ухвала Вінницького апеляційного адміністративного суду від 13.04.2011, справа № 2а/2470/396/11 [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
14. Ухвала від 07.12.2010, справа № 2-а-2167/10/0211 // Архів Ладизинського міського суду Вінницької області за 2010 рік.
15. Ухвала Вінницького апеляційного адміністративного суду від 03.02.2011, справа № 2-а-2167/10/0211 [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
16. Ухвала від 03.03.2011, справа № 1/26/5027 // Архів Господарського суду Чернівецької області за 2011 рік.
17. Ухвала Вінницького апеляційного адміністративного суду від 16.06.2011, справа № 1/26/5027 [Електронний ресурс] / Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>